

ДИНАСТІЯ ОДЕСЬКИХ ЛІКАРІВ РОДУ ДІТЕРІХС

Булавенко Н. В.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

за спеціальністю 222 – Медицина

Міжнародний гуманітарний університет

Науковий керівник: Гнідой І. М.

кандидат медичних наук,

доцент кафедри внутрішніх хвороб

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Одеське гілля відомого роду Дітеріхс починається з Карла Івановича (05.01.1778–02.06.1851), який приїхав до Одеси в 1815 році. Він обіймав посаду керівника митниці під час управління містом та округом Олександра Федоровича Ланжерона (1815–1822). Серед нащадків Карла Івановича були троє відомих одеських лікарів з різних поколінь: Михайло Карлович Дітеріхс, його син Микола Михайлович та внук Михайло Михайлович [1].

Михайло Дітеріхс (1812–1873), син Карла Івановича, приїхав до Одеси разом з батьками в 1815 році. Після закінчення університету в Дерпті (Тарту, Естонія) у 1834 році, під керівництвом професора М.І. Пирогова він підготував і захистив у 1836 році докторську дисертацію про скручування артерій. Повернувшись до Одеси, працював лікарем у Благородному інституті (попередник Рішельєвського лицю), а згодом, з 1852 року, виконував обов'язки головного медичного посадовця карантинного округу.

Крім того, Михайло Карлович Дітеріхс займався лікуванням, консультуючи хворих та беручи участь в операціях у медичних закладах Одеси. Він був серед засновників Товариства одеських лікарів у 1849 році. У 1853 році М.К. Дітеріхс виконав першу в Україні операцію під наркозом з використанням хлороформу. У 1856 році йому доручили стати директором благодійної лікарні, яка надавала безкоштовну медичну допомогу бідним амбулаторно.

Слід зазначити, що медичною справою займалася також і молодша сестра Михайла Карловича, Софія Карлівна, яка з 1890 року і до кінця своїх днів керувала Одеським міським притулком з догляду за немовлятами.

У Михайла Карловича Дітерікса було двоє синів і дочки. Молодший син, Микола (1854–1885), теж став лікарем, проте його коротке життя, присвячене служінню людям, завершилося трагічно.

Микола Михайлович Дітерікс народився в Одесі 22 березня 1854 року. Після закінчення Одеської другої гімназії в 1872 році він вступив до університету на природничий факультет. Через рік навчання перевівся на медичний факультет Університету святого Володимира в Києві, де в 1878 році отримав ступінь лікаря з відзнакою. Проте через туберкульоз легень він відразу після закінчення університету вирушив на лікування в Європу. Лише восени 1880 року, після поліпшення стану здоров'я, Микола Михайлович повернувся на батьківщину, де народився і виріс, і розпочав працювати в інфекційному відділенні міської лікарні. Літній курортний сезон 1881 року він провів на Хаджибейському лимані, де розташовувалося лиманне відділення міської лікарні. Про свої спостереження та досвід лікування грязьовими методами вчений опублікував звіт, у якому описав лікування 316 пацієнтів лиманною водою та грязю при різних захворюваннях. М.М. Дітерікс був членом Товариства одеських лікарів та Одеського бальнеологічного товариства, заснованого в 1876 році для розвитку курортів на лиманах. Активно брав участь у підготовці сестер милосердя.

При виконанні трахеотомії дитині, хворій на дифтерію, Н.М. Дітерікс заразився цим захворюванням і невдовзі, 2 липня 1885 року, помер у молодому віці, досягнувши лише 31 року. Дитину ж урятував, і вона залишилася живою. Ці події вразили громадськість, і було подано звернення до міської Думи з проханням дозволити встановити пам'ятну дошку на будівлі дифтерійного відділення лікарні в пам'ять і повагу до самовідданого лікаря, що й було втілено в життя.

Онук Михайла Карловича, Михайло Михайлович Дітерікс (1871–1941), став визнаним лікарем та вченим – хірургом, доктором наук, професором. Народившись 10 листопада 1871 року в Одесі в родині інженера, він закінчив Київський університет св. Володимира з відзнакою. У 1901 році захистив докторську дисертацію, маючи 31 рік, а через 11 років йому присвоєно звання професора.

Після захисту дисертації М.М. Дітерікс повернувся в рідне місто. З 1901 по 1907 рік він працював у міській лікарні. У 1907–1909 рр. займав посаду приват-доцента університету. У 1910 році М.М. Дітерікс, завершуючи свій десятилітній період наукових досліджень в Одесі, запропонував метод обов'язкового перев'язування всіх стовбурів та притоків великої підшкірної вени. Для цього він використовував на 2 см вище від пахової складки дугоподібний надріз, який спускався на стегно, широко відкриваючи область овальної ямки та дозволяючи резекцію великої підшкірної вени та її притоків.

Протягом цілого десятиліття в Одесі відбувалося справжнє становлення М.М. Дітерікса як лікаря, формування його медичного професійного досвіду, теоретико-методологічної бази для майбутніх наукових досліджень, на які він віддав багато наступних років. Тут він удосконалювався в похідному строю, поєднуючи своє особисте вдосконалення з практичним освоєнням нової хірургічної техніки, навчався працювати в команді, навчався підтримувати своїм плечем колег і бути терплячим до помилок та промахів інших лікарів, освоював етику взаємин у медичному середовищі.

Під час Першої світової війни професор М.М. Дітерікс виїжджав на тривалі відрядження для надання допомоги пораненим у шпиталях Червоного Хреста. У 1932 році випустив підручник "Військово-польова хірургія лікаря військового округу". А в 1938 році – керівництво "Військово-польова хірургія". М.М. Дітеріксу належить близько 130 наукових робіт, включаючи 6 монографій. З числа його учнів 6 учених стали професорами, а 14 отримали звання доцента.

Одеські лікарі з роду Дітеріксів, представники трьох поколінь, що жили в різні періоди і навчалися в різних відомих медичних школах, були високоосвіченими та наполегливими фахівцями, відданими своєму лікарському покликанню. Вони чесно несли свою гуманітарну місію, використовуючи всі можливі засоби для надання допомоги хворим та пораненим. Дітерікси в своїй діяльності дотримувались високих моральних і етичних стандартів у медичній сфері, що робить їх прикладом для наслідування майбутніми поколіннями медиків. Вони були новаторами в лікуванні та організації медичної справи, прагнули створити рівні умови для всіх, хто потребує медичної допомоги, через організаційну, благодійну та освітню діяльність. Дітерікси активно займалися громадською роботою, сприяли розвитку професійної майстерності колег і захисту їхніх інтересів. Внесок Дітеріксів у наукові досягнення є очевидним і корисним і сьогодні, незважаючи на те, що пройшло багато років [1].

Література:

1. Литвак А. І., Михайленко В. Л. Одеські лікарі з роду Дітеріксів. *Новини медицини та фармації*. 2019. № 8(695). URL: <http://www.mif-ua.com/archive/article/47948>